

Oponentský posudek bakalářské práce Lucie Vtelenské *Poučení z krizového vývoje. Obraz roku 1968 v normalizačním filmu 70. let*

ÚČLK FF UK v Praze, obor český jazyk a literatura

Cíl práce, její účel a směřování

Práce se věnuje zřetelně vymezenému materiálu, jímž je konstruování obrazu roku 1968 v české normalizační kinematografii s ohledem na širší kontext dobových ideologických vyprávění, jež jsou umístěna za normalizace do prostoru populární a masové kultury. Práce zřetelně směřuje od popisu a analýzy k zobecňujícím závěrům, jež jsou vesměs zřetelné, podložené a produktivní. I postup směrem od kontextu, jenž je koncipován skrze analýzu dokumentu *Poučení z krizového vývoje ...*, k jednotlivým obrazům, které nabízejí zvolené filmy, je funkční a slouží výkladu, jenž je vyváženě rozložen mezi texty a kontexty.

Metodologie a práce s odbornou literaturou

Práce se opírá o dnes již značně rozsáhlou a výkladově dosti koherentní odbornou literaturu. Cenné je, že tyto práce autorka využívá jen ve smyslu podkládání svého vlastního výkladu, tedy že netráví čas jejich parafrázováním a shrnováním; zároveň je zjevné, že se v této literatuře bezpečně orientuje, že ji má nejen prostudovanou, ale je také schopná v ní rozlišovat mezi produktivními a zploštěnými postuláty. Stejně tak oceňuji, že Lucie Vtelenská nepostupuje cestou analýzy jednotlivých filmů jako izolovaných jednotek, ale v celém vymezeném spektru filmů nachází univerzální tematické rysy. Proto je schopná směřovat k zobecněním a udržovat rovnováhu mezi jednotlivinami a univerzáliemi, a zároveň komparativně zohledňovat shody i rozdíly v jednotlivých filmových „obrazech“. Cenné je i to, že práce respektuje filmovost a narativní podstatu filmů, tedy že je nebere jako dokumenty-zrcadla, jež přímočaře zobrazují dobovou realitu.

V oblasti práce s odbornou literaturou nicméně musím konstatovat absenci knihy Aleny Fialové *Poučení z krizového vývoje: Poválečná česká společnost v reflexi normalizační prózy* (Praha: Academia, 2014). Povědomí o její existenci (nemluvě o tom, že je relevantní i tematicky) by autorku uchránilo před poněkud trapnou epizodou, kdy nazve svoji závěrečnou práci totožně s názvem, který už si obsadil někdo jiný. A v tomto ohledu je škoda, že Lucie Vtelenská nezohlednila i práce věnované obrazu roku 1968 v dalších typech normalizační kultury, především v literatuře. Kromě knihy A. Fialové by byla užitečná i znalost diplomové práce Anny Čmejkové *Obraz "pražského jara" a roku 1968 v české literatuře 2. poloviny 20. století jako problém emblematické redukce* (FF UK, Ústav české literatury a literární vědy, 2008). Zakomponování závěrů, jež vyplývají z literárních „obrazů“ roku 1968, by dalo práci ještě jeden širší rozměr – některé z tezí by učinilo ještě produktivnějšími, jiné by zas možná trochu relativizovalo. Propojení filmových a literárních obrazů ostatně dává smysl už z toho důvodu, že některé filmy vznikly na základě předloh – literárních děl (*Bouřlivé víno* na základě Kozákova *Svatého Michala*) či dramát (Traplova hra *Tobě hrana zvonit nebude*), jiné filmové či seriálové obrazy byly zase konvertovány i do knižních povídkových provedení, jako v případě *30 případů majora Zemana*.

Styl a prezentace

Práce je psaná adekvátním jazykem, který je na jedné straně dostatečně pojmově precizní a významově zřetelný, na straně druhé ale není přetížen. Již zmíněná rovnováha mezi konkrétními popisnými pozorováními materiálu a zobecňujícími tezemi, jež na podloží

tohoto materiálu vznikají, dostatečně „odměňuje“ čtenáře tím, že četbou vidí plastický „obrázek“, ale že diskurs práce směřuje k vyšší míře obecnosti.

Práci šlechtí i schopnost zvládnout řemeslnou stránku – bibliografickým výčtem všech citovaných filmů počínaje a eliminováním takřka všech překlepů či jazykových chyb konče.

Celková koherence a akademická disciplinovanost

Práce adekvátně naplňuje standardy bakalářských prací. Vychází z prací, jež už byly analýze normalizačního filmu věnovány, ale zároveň nachází i témata a rysy, jež charakterizuje originálně a přínosně; zde mám na mysli třeba analýzu výrazně exponovaných obrazů negativní role médií či koncept „nemoci“, o níž se normalizační obrazy roku 1968 opírají, nebo dílčí, ale velmi originální analýzy metafor sportovních „strategií“ (kličky, klamání tělem) či „pokání pomýlených“. V těchto ohledech práce přináší oboru nová pozorování a postřehy, jež by bylo užitečné dát k dispozici i publikačně.

Jako podnětný a cenný vnímám i závěr, že míra aplikování ideologického hlediska není v přímé úměře k míře dopadu filmu; stejný ideologický půdorys, zaobalený do žánru komedie či horroru, nachází mnohem výraznější a vstřícnější dopad než filmy ilustrující dobovou oficiální ideologii seriózně

Celkově práci hodnotím jako velice přínosnou, produktivní a řemeslně velmi pečlivě vytvořenou. Práci **doporučuji k obhajobě** a navrhuji hodnocení známkou **výborně**.

V Praze dne 8. 6. 2015

Prof. PhDr. Petr Bílek, CSc.